

Tietojen hallinta -kurssin yksilötyö
Toukokuu 2002
Noora Lassila

OPISKELIJAKIRJASTON HAKUTEOSKOKOELMAN TULEVAISUUS, eli, ajatuksia kuinka hakuteoskokoelma kehitetään paremmin vastaamaan kirjaston nykyisiä ja tulevia tarpeita

1. OPISKELIJAKIRJASTON ASEMASTA KESKUSTAKAMPUKSELLA

Kun vuoden 2003 syksyllä kirjaston yhteyteen valmistuu Oppimiskeskus, on tarkoitus, että tässä uudessa tilanteessa kirjasto on valmis antamaan olennaisella tavalla parannettua neuvonta- ja tietopalvelua. Ennen kuin Oppimiskeskus avataan on ns. palvelutori-kerroksessa sijaitsevat kurssikirjat, lyhytlainat ja hakuteokset järjestettävä uudelleen. On siis otollinen hetki kartoittaa hakuteoskokoelman nykytila ja muokata sitä tarpeen niin vaatiessa. Tässä paperissa hakuteoksilla tarkoitetaan vain ja ainoastaan kirjan (paperin) muodossa olevaa aineistoa, ellei toisin mainita.

Opiskelijakirjaston tärkein tehtävähän on vastata keskustakampuksen tiedekuntien perusopetuksen kurssikirjoista. Kurssikirjojen lisäksi kirjastossa on oheiskirjallisuutta. Keskustakampuksen tiedekunnat ovat: teologinen, oikeustieteellinen, humanistinen, valtiotieteellinen ja kasvatustieteellinen. Tiedekuntien omat kirjastot tarjoavat aineistoa erityisesti lopputöitä, jatko-opiskelua ja tutkimusta ajatellen. Kunkin tiedekunnan kirjasto sijaitsee keskustassa lähellä Opiskelijakirjastoa. Humanistinen keskuskirjasto eli Yliopiston kirjasto sijaitsee sekin aivan vieressä, eikä Eduskunnan kirjastoonkaan ole pitkä matka. Niinpä erityisalojen osaamista ja tietoa, myös hakuteoksia, on runsaasti keskustan alueella ja suurin osa niistä on kaikkien kansalaisten käytettävissä. Näistä seikoista johtuen Opiskelijakirjaston on järkevää rajata hakuteosvalikoimansa vastaamaan perustarpeita, mitä tämä sitten käytännössä tarkoittaneekin.

2. OPISKELIJAKIRJASTON HAKUTEOSKOKOELMA

2.1. Pääpiirteitä

2.1.1. Hakuteoksen määritelmästä ja luonteesta

Hakuteosta voidaan luonnehtia tietolähteeksi, joka on tarkoitettu yksittäisen tiedon poimimiseksi, ei kokonaan luettavaksi. Tieto siinä on järjestelmällisessä muodossa siten, esimerkiksi luettelona, että haettu tieto löytyy helposti ja nopeasti. Teos on tarkoitettu paikalliseen käyttöön.

Hakuteoksia ovat esimerkiksi tietosanakirjat, käsikirjat, sanakirjat, erikoissanakirjat, luettelot, almanakat, bibliografiat, elämäkerrastot, matrikelit, standardit ja tilastot.

2.1.2. Kokoelman käyttäjäistä ja sijainnista

Kirjasto palvelee siis ensisijaisesti keskustakampuksen tiedekuntien opiskelijoita. Asiakkaiden joukossa on kuitenkin myös runsaasti muidenkin tiedekuntien ja oppilaitosten opiskelijoita, jonkin verran yliopiston henkilökuntaa, koululaisia ja mihinkään edellämäinittuun ryhmään kuulumattomia henkilöitä. Lukuunottamatta Helsingin yliopiston opiskelijoita ja henkilökuntaa, muut asiakkaat eivät voi kirjastossa käyttää Internetiä. Tämän vuoksi verkosta löytyvä tieto ei ole kaikkien asiakkaiden ulottuvilla, paitsi virkailijan välityksellä.

Vaikka osalla asiakkaista ja henkilökunnalla on mahdollista käyttää verkkoa tiedon lähteenään, on kirjamuotoisella kokoelmalla tehtävänsä, vaikka se ei enää kokonaisuudessaan ole heillekään korvaamaton. Tieto löytyy hakuteoskokoelmasta usein nopeasti ja mukavasti. Kirjaa on helppo selailla ja tutkia opiskelutehtävän apuna. Henkilökunnalle se on monissa tapauksissa se kaikkein oivallisin tiedonlähde, usein jo tottumuksenkin voimasta.

Hakuteokset sijaitsevat palvelutori-kerroksessa. Niitä ei lainata, eikä niitä voi viedä muassaan Oppimiskeskukseenkaan, jonka aukioloaika on vuorokauden mittainen. Hakuteokset ovat siis paikallisessa käytössä lähialueen luku- ja työskentelypisteissä, joita on useita kymmeniä. Niitä hyödyntää myös henkilökunta; mm. lähellä sijaitseva tietopalvelupiste.

2.1.3. Kokoelman kehittämisestä

On tärkeää, että hakuteoskokoelma on hyvin suunniteltu ja että se houkuttelee ääreensä. Kokoelman perusteella asiakas saattaa luoda itselleen käsityksen koko kirjaston luonteesta ja sen muiden kokoelmien arvosta. Siksi on merkittävää, että teokset antavat hyvän kokonaiskuvan koko kirjaston tasosta.

Tällä hetkellä aineistossa on paljon vanhaa, vähänkäytettyä ja epätarkoituksenmukaista aineistoa. On myös monia rinnakkaisteoksia. Osa voidaan kokonaan poistaa, osa korvata uusilla teoksilla. On havaittu, että asiakkaat vierastavat kokoelmia, joissa on vanhoja ja nuhjuisia kirjoja, vaikkakin yhä relevantteja ja henkilökunnan arvostamia. Tämä on perin ikävä ja harmillinen tosiseikka. Uusien painosten hankkiminen ja kirjojen kunnostaminen voivat tehdä kokoelmista houkuttelevamman.

Työtä ohjaa ennen muuta se, että teoksille lienee varattu huomattavasti entistä niukemmin tilaa, minkä vuoksi karsinnan on oltava melkoisen ankaraa. Juuri käytettävissä oleva tila ja muut resurssit kuten työvoima, aika ja budjetti, vaikuttavat olennaisesti, minkälaiseksi kokoelma muodostuu. Mielekästä onkin muodostaa kokoelman perusrunko, jota myöhemmin voidaan rikastaa uusilla hankinnoilla.

Ensisijainen tehtävä on rajata aihealueet ja teostyytit. Luonnollisesti kirjasto keskittyy keskustan tiedekuntien aihealueisiin. Tiukat tiedekuntarajat on kuitenkin voitava unohtaa. Niinpä myös muutamia luonnontieteiden ja lääketieteen hakuteoksia on tulevaisuudessakin oltava tarjolla. Kehitys on jollain tavoin ristiriitaista: yliopiston pehmeät ja kovat tieteet on erotettu toisistaan sijoittamalla niiden tiedekunnat kauas toisistaan, samalla kun tieteidenvälinen tutkimus lisääntynee. Opiskelijakirjaston on huolehdittava, että myös humanistien on löydettävä luonnontieteellistä perustietoa heille sopivassa muodossa.

Hakuteosten tärkeä käyttäjäryhmä on tulevaisuudessa kirjaston oma henkilökunta. Saatavilla oleva tieto, jota on toki myös verkossa, ja sen hyödyntäminen määrittävät tietopalvelun laajuuden ja syvyyden. Ei liene mahdollista, ei tarkoituksenmukaistakaan, että kirjastossa annetaan kovin erikoistunutta tietopalvelua. Kuitenkin on hakuteoskokoelman oltava riittävän laadukas, jotta sekä kirjaston sisäinen toiminta että välitön palvelu tasokkaasti toteutuisivat.

Koska hakuteokset ennen muuta kohdennetaan opiskelijoille, erityisen tärkeitä teostyypppejä ovat tietosanakirjat, käsikirjat, sanakirjat ja erikoissanakirjat. Karsittavia voisivat olla bibliografiat, elämäkerrastot, erityisesti matrikelit, fraasi- ja sitaattisanakirjat. Kaikkia näitä teoslajeja on erittäin runsaasti, kotimaiset kattavasti Helsingin yliopiston kirjastossa.

On kyettävä suhteellistamaan ja järjeistämään kunkin aihealueen edustus hakuteoksissa, niin että kokoelma on tasapainoinen. Jos ja kun bibliografioista luovutaan, jäisi tilaa uusille käsikirjoille. Käsikirjan voisi tarvittaessa korvata aihealueen kokonaisesitys. Yleistajuisia teoksia kannatta suosia, jotta alaa tuntematon helposti löytäisi tarvitsemansa tiedon. Useinhan asiakas turvautuu hakuteoksiin juuri silloin, kun hän etsii tietoa itselleen vieraalta alueelta.

2.2 Toimenpiteitä ja erityisongelmia

2.2.1 Valinnasta ja hankinnasta

Koska työlle ei voida uhrata tässä vaiheessa paljon voimavaroja, on se parasta tehdä suoraviivaisesti. Oivallisia vihjeitä itse teoksista, joita kokoelmassa tulisi olla, saa muiden sopivien kirjastojen hakuteoskokoelmia tutkimalla. Tällaisia kirjastoja ovat maan muut opiskelijakirjastot, tiedekuntakirjastot ja useat yleiset kirjastot, kuten Helsingin kaupungin sivukirjastot. Ongelmana on löytää todella laadukas ja ajantasainen kokoelma.

Alan aikauslehtiä on Helsingin yliopiston kirjastossa ja tietoa uusimmista hakuteoksista arvosteluineen löytyy myös verkosta. On suuria hakuteoksiin erikoistuneita kustantajia, joiden verkkosivuilta tietoa uusimmista ilmestyneistä teoksista on saatavilla. Tällaista tietoa välittävät myös verkkokaupat ja kirjanvälittäjät. Opiskelijakirjastolle kirjoja toimittaa Dawson, jota tässä tilanteessa kannattaa hyödyntää: valinta ja hankinta voidaan saumattomasti liittää toisiinsa.

Henkilökunnassa on varmaankin valintaan innokkaasti suhtautuvia; heidän erikoisosaamistaan ei saa unohtaa.

2.2.2. Kielikysymyksestä

Kokoelman teoksien on oltava ensisijaisesti suomenkielisiä. Harkinnan varaan jää kuinka paljon toisen kotimaisen kielen asema velvoittaa ruotsinkielisen aineiston ylläpitoa. Englannin valta-aseman myötä se on hakuteosten toiseksi tärkein kieli. Erilaisten selitys- ja erikoissanakirjojen pääkieleksi se lankeaa luonnostaan. Nykyopiskelijat osannevat yhä useampia kieliä kasvaessaan kansainvälisyyteen, minkä vuoksi muidenkin kielten asema on huomioitava. Luonnollisesti eri aihealueet sanelevat myös omat kielitarpeensa.

2.2.3. Siirtämisestä ja poistamisesta

Mahdollisesti karsittavaa aineistoa voi sen laadusta ja aiheesta riippuen siirtää yleiskokoelmaan, mutta suurin osa todennäköisesti poistetaan. Osaa siitä voidaan yrittää myydä asiakkaille, ja yhä relevanttia aineistoa tarjota muille kirjastoille. Varmaankin paljon on sellaista, jolle ottajaa ei löydy edes Varastokirjastosta. Silloin aineisto on heitettävä roskiin. As the saying goes: Opiskelijakirjasto ei ole sille tarpeettoman aineiston säilytys- ja varastointipaikka.

2.2.4. Hakuteoskokoelman suhde kirjaston muihin kokoelmiin

Eräs ongelma hakuteoskokoelmaa luotaessa on sen suhde kurssikirjoihin ja lyhytlainoihin. On useita oivallisia hakuteoksia, jotka ovat kurssivaatimuksissa ja siten sijoitettuina kurssikirja- ja lyhytlainakokoelmaan. Tällaisia teoksia on erityisesti oikeustieteen vaatimuksissa. Joissain tapauksissa näistä teoksista saattaa olla lyhytlainoissa "ei kotilainaan" -kappale. Näin ei kuitenkaan aina ole. Tiedon löytymistä vastaavasta lyhytlainaluokasta vaikeuttaa myös luokan laajuus. Lienee kuitenkin liioiteltua sijoittaa kirjoja hakuteosluokkaan, jonka on viisainta olla koostumukseltaan yleisluontoinen.

Toisaalta lyhytlainoihin on sijoitettu laajoja hakuteoksiksi sopivia teossarjoja, jos jokin tai useampikin sarjan osa on vaatimuksissa. Näitä osia saattaa olla myös kurssikirjoissa. Lyhytlainoissa on myös eräitä laajoja yksittäisiä hakuteoksia, sillä niistä on erillisiä artikkeleita tutkintovaatimuksissa. Näiden teosten sijoittamista hakuteoksiin voisi harkita.

Yleiskokoelmaa on kartutettu kokonaisilla teossarjoilla. Tällaisia on esimerkiksi taidehistoriassa, kirjallisuushistoriassa ja historiassa. Perinteellisesti tällaisten teosten paikka olisi hakuteoskokoelmassa. Kuitenkin kirjastomme eräs erityispiirteistä on, että meiltä usein ainoana kirjastona on voinut saada lainaan näitä teoksia. Jos teokset siirrettäisiin hakuteoksiin olisi samalla luovuttava tästä harvinaisesta ominaisuudesta. Palvelukerroksen tilanahtauden vuoksi hakuteossarjat voisi jättää kokoelmakerrokseen, siirtää ne luokkansa alkuun ja muuttaa "ei kotilainattaviksi".

Yleiskokoelmassa on myös yksittäisiä uudehkoja hakuteoksia. Ne kannattaa joko siirtää hakuteoskokoelmaan tai hankkia sinne kaksoiskappale.

2.2.5. Tietopalvelupisteestä

Minkälainen tietopalvelupiste kirjastoon rakennetaan ja minne se sijoitetaan lienee vielä hämärän peitossa. Jos piste sijaitsee lähellä sisään tuloa, on todennäköistä, että sille esitetyt kysymykset ovat pääosin melkoisen yksinkertaisia. Asiakas haluaa tietää onko kirjastossa kahvilaa, missä kohtaa hyllyrivistöä haettu teos lepää tai kuinka kauan Oppimiskeskus on auki. Jos taas tietopalvelu toimisi peremmällä, asiakas orientoituisi aluksi erilaisten opasteiden avulla ja saisi tarvitsemansa tiedon mahdollisesti omin neuvoin nopeasti, jonottamatta.

Tietopalvelupiste palvelisi paremmin tarkoitustaan lainaamon takaosassa, jossa hakuteokset olisivat saatavilla. Siellä työskentelyrauha myös on suurempi kuin oviaukon vilkkaan liikenteen keskellä. Puhelinpalvelu vaatii myös kohtuullista hiljaisuutta ympärilleen.

2.2.6. Verkkoaineistosta ja CD-ROMeista

Luotettavia tietolähteitä, ilmaisiakin on yhä enemmän verkossa. FinELibin kautta yliopistolaisilla on pääsy muutamiin maksullisiin yleisluontoisiin hakuteoksiin. Alan kehitys on nopeaa ja tarjonta myös paranee, mutta sopimusneuvottelut ovat usein aikaavieviä.

Runsaasti valikoituja linkkejä tiedon ääreen löytyy verkkomaailmasta. Ongelmana onkin sen sopivimman tietolähteen löytäminen, sillä keskitetty palvelu ainakin toistaiseksi puuttuu. Ihanne luonnollisesti olisi, että kustakin yliopiston työasemalta olisi pääsy sivustolle, jota kautta eri alojen tärkeimmät tietolähteet avautuvat. Räättälöinnin ansiosta voitaisiin luoda ihannesivusto niin tietopalvelussa työskentelevällekin kuin perusopiskelijallekin. Tällaisia projekteja on toki meneillään, mutta ennen kuin ne toteutuvat on tultava toimeen omin neuvoin. Verkkosivujen arviointeja on luettavissa alan lehdistä ja myös verkon kautta. Jotta tietopalvelumme olisi toimiva, on verkkolähteisiin voitava kunnolla perehtyä.

Sekä vasta koulunsa jättäneet opiskelijat että monet muutkin nuoremmat asiakkaat ovat tottuneet käyttämään CD-ROMeja tiedonlähteinään. Yliopiston verkossa ja Pääkirjastossa on toki CD-ROMeja, mutta pääosin ne ovat bibliografisia tietoja sisältäviä. Esimerkiksi tietosanakirjoja ei ole tässä muodossa yleisesti saatavilla; niitä on vain yksittäisissä laitoskirjastoissa. Opiskelijakirjastossa ei ole CD-ROMeja, muutamaa vaatimuksissa olevaa ja lahjoitusta lukuunottamatta. CD-ROMien tarjonta kirjastossamme on todettu epätarkoituksenmukaiseksi: on vaikea turvata niiden joustava käyttö. Ehkä kuitenkin kannattaisi uudelleen pohtia mahdollisuutta CD-ROM -aseman perustamiseen. Tärkeitä, ajantasaisia hakuteoksia on nimittäin runsaasti myytävänä. Kustannukset olisi aluksi selvitettävä. Se, että niitä ei ole verkossa johtuu ilmeisesti sopimusten kalleudesta ja FinELib-konsortion jähmeydestä. Syynä voi olla myös, että tähän tiedontallennusmuotoon suhtaudutaan katovana luonnonvarana. Parhain ratkaisu olisi tietysti, jos konsortio pystyisi hankkimaan enemmän yleisiä hakuteoksia kaikkien käyttöön.

2.2.7. Tiedottamisesta ja opastuksesta

Koska tiedonlähteemme eivät suinkaan ole kattavia, tärkeää on, että asiakasta pystytään neuvomaan syvällisemmän tiedon ääreen. Ei olisi lainkaan luonnotonta, että verkkosivuillamme, hakuteosten yhteydessä, olisi lyhyt kuvaus eräiden muiden kirjastojen hakuteoskokelmista. Tästä olisi apua henkilökunnallekin. Kirjastossa samaa tietoa voisi jakaa paperimuodossa. Yhä tarpeellisempaa on kirjastojen välinen yhteistyö, kaikkien kokoelmien yhteinen hyödyntäminen.

2.2.8. Käytön seurannasta

Asiakkaiden tyytyväisyys kokoelmaan on voitava tutkia. Asiakaskysely pitäisi tehdä jo ennen karsimista. Tällä hetkellä siihen ei liene aikaa. Tuskinpa korvaamatonta vahinkoa tapahtuu, vaikka vanhentunut aineisto ja erittäin vähän käytetyt teostyytit omatoimisesti poistetaan.

Kun uutta kokoelmaa myöhemmin parannellaan, on muistettava tutkia sen käyttöä ja asiakkaiden toiveita. Henkilökunnallakin on silloin toivottavasti oma painava sanansa sanottavanaan. Paljon merkitsee se, mihin suuntaan tietopalvelu kirjastossa kehittyy.

2.3. Hakuteoskokoelman muokkaamisedotuksia aihealueittain

2.3.1. Opiskelutekniikka

Eräs Opiskelijakirjastolle ominaisimmista teosluokista on saanut nimekseen Opiskelutekniikka. On oltu sitä mieltä, että nimi on vaihdettava. Tässä ei pohdita, miten teokset uudelleenkastettaisiin, vaan sitä, tulisiko aineistoa olla myös hakuteoksissa.

Nykyiseen Opiskelutekniikkaan sisältyy luku- kirjoitus- tutkimus- ja tiedonhaunoppaita. Siinä on mm. tietoa Helsingin yliopistosta, opiskelijaelämästä, apurahoista, opastusta muista maista tuleville opiskelijoille ja opiskelusta ulkomailla. Eräät teoksista eivät ole lainattavissa kotiin.

Puuttumatta tarkemmin siihen, että tämä tärkeä luokka on saatettava ajantasalle ja kasvatettava, on mietittävä muodostetaanko hakuteoksiin oma vastaava luokka, vai liiteteäänkö "ei lainattavat" lainattavien joukkoon. Osa luokan teoksista muodostanee tärkeimmän lähteen tietopalvelulle. Sijoitetaanko ne suorastaan tietopalvelun yhteydessä toivottavasti olevaan hyllyyn, hakuteoksiin vai molempiin.

Voisi olla käytännöllisintä raivata hakuteoksiin Opiskelutekniikka-luokka. Tällä haavaa luokkaa lainataan ja selataan vilkkaasti, joten sen järjestyksenpito ei onnistu. Jos vielä "ei lainattavat" lisättäisiin samaan hyllykköön, sekamelska siitä vain lisääntyisi. Pieni opaste kummassakin auttaisi asiakasta.

2.3.2 Sanakirjat

Sanakirjoja on tällä hetkellä kirjaston kokoelmissa vähintäänkin viidessä eri paikassa: yleiskokoelmassa, Domus-kokoelmassa, lainattavissa ja hakuteoskokoelmassa kahdessa eri kohdassa.

Hakuteosluokan kaikki sanakirjat voitaisiin sijoittaa vastaavaan kieliluokkaansa. Kunkin sanakirjan paikka määräytyisi niin sanotulla terveellä järjellä, siis sanakirjan käyttötarkoituksen mukaisesti. Suurin osa sanakirjoista löytäisi helposti paikkansa. Eniten käytettyjä sanakirjoja kannattaisi tässä kokoelmassa lisätä, samoin kuin harvinaisempienkin kielten.

Kaikki lainattavat voisi siirtää kokoelmakerrokseen, omaan hyllykköönsä, jos palvelukerroksessa olisi tarpeeksi eniten kaivattuja sanakirjoja kirjastossa hyödynnettäviksi. Tällä tavoin yläkerran hakuteokset saisivat lisää tilaa ja kerroksen kokoelmien kirjavuuskin vähenisi, vaikkakin tuo kirjavuus vastaavasti alakerrassa lisääntyisi.

2.3.3. Bibliografiat

Alustavasti on pohdittu sitä mahdollisuutta, että kokoelmissa ei olisi lainkaan bibliografioita.

Hakuteoskokoelmassa on useita yksittäisiä suppeita bibliografioita, jotka eivät nivelly kokonaisuuteen. Ne erottuvat teosjoukosta erillisinä, sattumanvaraisina hankintoina. Tällaiset joutavat poistettaviksi murehtimatta.

On myös teoksia ja teossarjoja, jotka kattavat kohteensa huomattavan hyvin. Niiden käyttö on ollut viime aikoina perin vähäistä. Koska todellista tietopalvelua ei ole ollut, eivät asiakkaatkaan ole tohtineet kuin harvoin esittää laajempia aihehakukysymyksiä, ja silloinkin henkilökunta on enimmäkseen turvautunut kirjastotietokantoihin.

Näiden bibliografioiden uusimmat osat ovat nykyään yleensä ainoastaan sähköisessä muodossa, eivätkä kaikki ole suinkaan verkossa yleisesti saatavilla. Edellytys tietopalvelun kunniakkaalle toiminnalle tulevaisuudessa tietysti onkin, että ainakin bibliografioiden uusien verkkotietojen on hyvin hallussa, kun kirjamuotoisesta vanhemmasta aineistosta luovutaan.

2.3.4. Tietosanakirjat

Olisi pyrittävä siihen, että saatavilla olisi ainakin yksi korkealuokkainen, uusien versio kotimaisesta, ruotsalaisesta, englantilaisesta, amerikkalaisesta, saksalaisesta ja ranskalaisesta tietosanakirjasta. Muista maista riittäisivät uusimmat yksiosaiset teokset. Kotimaisia tietosanakirjoja tulisi kuitenkin olla useampi sarja, niiden tärkeyden, erilaisen sisältöperiaatteen ja kattavuuden vuoksi. Näin karsintaa toteutettaessa luokasta voisi poistaa mm. kanadalaisen, neuvostoliittolaisen ja molemmat virolaiset tietosanakirjat.

Yliopiston kirjastossa on todella laaja valikoima maailman tietosanakirjoja.

2.3.5. Henkilöhakemistot ja elämäkerrastot

Useita henkilöhakemistoja voi poistaa. Tällaisia lienevät esimerkiksi ruotsinmaalainen ja suomenruotsalainen hakemistosarja, joita ei ole pidetty ajan tasalla. Ammattikuntien elämäkerrastot eli matrikkelit karsittaneen. Pohdittavaksi jää säilytetäänkö Kuka on kukin -sarja. Historiallisista hakemistoista osan voi siirtää yleis- osan osakuntakokoelmaan.

2.3.6. Oikeustiede

Oikeusoppinut Ahti Saarenpää suosittelee oikeustieteen hakuteoksiksi: Suomen lait, Finlands lag, Eurooppaoikeuden lakikirjat, Korkeimpien oikeuksien ratkaisut, Encyclopaedia Iuridica Fennica, Oikeuskäytäntö kirjallisuudessa ja Bibliographia Iuridica Fennica.

Näiden lähteiden uusinta tietoa on verkosta vapaasti saatavana. Ongelman muodostavat vanhempi painettu aineisto. Niinpä kaikista, esimerkiksi juuri oikeustieteen bibliografioista ei ehkä kategorisesti ole syytä luopua. Helppoa se ei ainakaan ole.

Säädöskokoelmien hankintojen lopettamista kannattanee harkita. Uudet säädökset ovat nekin nopeasti verkossa, ja paperimuotoista sarjaa on Oikeustieteellisen tiedekunnan ja Eduskunnan kirjastossa.

2.3.7. Humanistiset alat

Jos siis bibliografioista luovutaan jäänee tilaa humanistisissa tieteissä useammille käsikirjoille ja niitä vastaaville kokonaisesityksille. Historian luokat ovat melkein pä ala-arvoisessa kunnossa. Olisi ehkä asiallista, että hankittaisiin historiallisia kokonaisesityksiä, joissa uusimpia tutkimustuloksia on hyödynnetty. Tällainen yleistajuinen teostyyppi puuttuu myös kirjallisuudentutkimuksesta.

Kielitieteen luokassa on suuria varsin erikoistuneita teossarjoja, joiden paikka on oikeastaan tiedekuntakirjastossa. Sanakirjoja ei oikeastaan koskaan ole liikaa. Niitä näytetään ahkerasti käytettävän ja siten niiden monipuolisuutta kannattaisi lisätä, erityisesti harvinaisempien kielten osalta.

2.3.8. Luonnontieteet, lääketiede ja tietotekniikka

Vaikka lääketiede eivätkä luonnontieteet kuulu keskustakampuksen ja niinollen Opiskelijakirjaston ensisijaisiin vastuualueisiin, on selvää että tietoa niistä on oltava saatavilla myös hakuteoskokoelmassa.

Teokset on uusittava. Kultakin tieteenalalta voisi olla tarjolla kohtuullisen laaja yleistietoa sisältävä teos / teossarja ja selittäviä sanakirjoja. Myös kotimaista, soveliaista aineistoa lienee saatavilla. Erityisesti maantieteen luokkaan ja monipuoliseen kartta-aineistoon on kiinnitettävä huomiota. Tietotekniikan luokassa olisi hyvä olla sanakirjojen ohella ainakin tavallisimpien yliopistolla käytettävien ohjelmien oppaita. Niistä henkilökuntakin ilahtuisi.

2.4. Yhteistyöstä muiden kirjastojen kanssa

Asiakkaiden palvelu saadaan aikaisempaa mielekkäämmäksi keskustakampuksen kirjastojen välisessä todellisessa yhteistyössä. Varsinkin hakuteokset ovat yleensä erittäin kalliita, joten niiden hankintaperiaatteista olisi kyettävä kirjastojen kesken sopimaan. Tällä hetkellä tulevaisuus näyttää valoisalta: kirjastojen välinen vuorovaikutus lisääntyy.

Toivottavasti tulevaisuudessa on mahdollista, että tieto useammin saavuttaa kyselijän, riippumatta missä hän asioi. Puhelin voi auttaa virkailijaa saamaan tarvitsemansa tiedon toisesta kirjastosta. Toisaalta asiakas voisi verkon avulla lähettää kysymyksensä, joka yliopiston kirjastojen piirissä osoitettaisiin soveliaimpaan vastauspaikkaan.

Kirjallisuutta

Huang, Samuel T. 1993: Modern library technology and reference service. - The Haworth Press, New York.

Nolan, Christopher W. 1999: Managing the reference collection. - American Library Association, Chicago.

